

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Skierniewicach w sprawie o sygn. akt I Ns 208/12 z udziałem E. Ł., (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. oddalił wniosek A. K. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. O..

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że G. O., matka A. K., E. Ł. i I. S. zmarła w dniu 6 października 2004 roku w S.. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej zostało wszczęte na wniosek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w dniu 8 stycznia 2010 roku. W treści wniosku uczestniczka wskazała, że nabyła wierzitelność wobec spadkodawczyni wynikającą z tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Skierniewicach w dniu 29 kwietnia 2003 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 24/03. Odpis wniosku doręczono wnioskodawczyni w dniu 6 kwietnia 2010 roku. W dniu 5 maja 2010 roku wnioskodawczyni osobiście uczestniczyła w rozprawie. A. K. aż do 2009 roku nie wiedziała, że jej matka poręczyła pożyczkę udzieloną przez poprzednika prawnego wnioskodawcy – Spółdzielczą (...) w G.- W. K.. G. O. nadużywała alkoholu i nigdy nie miała stałej pracy ani własnego źródła dochodu. A. K. nie spodziewała się, że jej matka mogła zaciągnąć jakiekolwiek zobowiązania w instytucjach finansowych, ponieważ, w jej ocenie, nie miała ona zdolności kredytowej. Wnioskodawczyni miała żal do matki o to, że nie wywiązywała się należycie z obowiązków rodzicielskich. A. K. wyprowadziła się z domu rodzinnego, kiedy miała 15 lat. Rozpoczęła wówczas naukę w szkole z internatem, a po jej ukończeniu założyła własną rodzinę. Unikała kontaktu z matką i nie interesowała się jej sytuacją materialną i bytową, m. in. nie czyniła żadnych ustaleń co do stanu spadku, ponieważ wiedziała, że G. O. nie miała żadnego dorobku. Do chwili obecnej nie ujawniły się inne długi zmarłej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że, jakkolwiek spełnione zostały przesłanki uzasadniające uchylenie się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku wniosek nie zasługuje na uwzględnienie z tego względu, że wnioskodawczyni nie zachowała terminu określonego w art.88 § 2 k.c., co skutkowało wygaśnięciem prawa do uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Termin ten wynosi bowiem jeden rok i rozpoczyna swój bieg z chwilą wykrycia błędu. Wnioskodawczyni o tym, że jej matka miała dług z tytułu poręczenia umowy pożyczki dowiedziała się w 2009 roku, a z pewnością z chwilą doręczenia jej odpisu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po G. O., który został złożony przez wierzyciela i uczestnika niniejszego postępowania. Wskazany powyżej termin przy najkorzystniejszej dla wnioskodawczyni interpretacji faktów, minął zatem, zdaniem Sądu, w dniu 5 maja 2011 roku, jako, że w dniu 5 maja 2010 roku miała miejsce rozprawa w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po G. O., w której wnioskodawczyni wzięła udział. Tymczasem z wnioskiem o uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wnioskodawczyni wystąpiła dopiero w dniu 15 kwietnia 2012 roku.

Apelację od powyższego postanowienia złożyła wnioskodawczyni A. K., zaskarżając je w całości. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżąca zarzuciła:

- niezgodność ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym zebrany w sprawie w szczególności poprzez ustalenie, że wnioskodawczyni nie udowodniła podstawy faktycznej swojego roszczenia;
- naruszenie prawa materialnego i procesowego poprzez błędne uznanie niedochowania terminu z art. 88 § 2 k.c. pominięcie przez Sąd I Instancji faktu, że wnioskodawczyni złożyła znacznie wcześniej do Asekuracja Sp. z o.o. w S., która żąda od niej zobowiązania po zmarłej matce, oświadczenie o wadach tego zobowiązania, jak również podważała jego wiarygodność poprzez brak zdolności kredytowej swojej matki, która większość życia nie pracowała i nadużywała alkoholu oraz nieuwzględnienia przez Sąd Rejonowy w Skierniewicach zgłaszanego dowodu z opinii grafologa, który nie potwierdził autentyczności podpisu matki wnioskodawczyni jako poręczyciela zobowiązania kredytowego, którego dochodzi od wnioskodawczyni (...) Sp. z o.o. w S..

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku o uchylenie się od skutków niezachowania w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po jej zmarłej matce G. O. (apelacja – k. 69-73).

W odpowiedzi na apelację uczestniczka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na apelację wraz z załącznikiem – k. 97-99).

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny.

Wbrew zapatrywaniom skarżącej, Sąd I Instancji dokonał bowiem prawidłowej, gdyż odpowiadającej wymogom określonym w art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów, w oparciu o którą wyprowadził również słuszne wnioski jurydyczne w zakresie przepisów kodeksu cywilnego regulujących kwestię uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Swoje stanowisko zaś nadto przekonująco i wyczerpująco uzasadnił. Wobec faktu, że nie jest rolą Sądu Odwoławczego powielanie wyводу trafnie przedstawionego już w tym względzie przez Sąd I Instancji, którego argumentację Sąd Okręgowy w pełni aprobuje, w ramach niniejszego uzasadnienia przestać należy jedynie na odniesieniu się do zarzutów podniesionych w apelacji.

Zarzuty te, w ocenie Sądu Okręgowego, uznać natomiast należy za chybione. Uzasadnienie, szczegółowo powyżej opisanych zastrzeżeń, jakie apelująca zgłasza względem prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia, ujawnia, iż skarżąca nie przyjmuje do wiadomości, iż skuteczne uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wymaga spełnienia przesłanek określonych w art. 1019 k.c. oraz przepisach części ogólnej kodeksu cywilnego dotyczących wad oświadczenia woli w związku z czym uwzględnienie wniosku o zatwierdzenie takiego uchylenia jest możliwe jedynie wtedy, gdy przedmiotowe przesłanki zostaną spełnione.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, pomimo przeciwnego stanowiska skarżącej, nakazuje zaś przychylić się do stanowiska Sądu I Instancji, że wnioskodawczyni nie zachowała rocznego terminu określonego w art. 88 § 2 k.c., który rozpoczyna swój bieg z chwilą wykrycia błędu. Rację ma bowiem Sąd Rejonowy, że przedmiotowy termin nie zostałby zachowany nawet gdyby przyjąć najbardziej korzystną z perspektywy interesu wnioskodawczyni interpretację zaistniałego stanu rzeczy i za moment wykrycia przez nią błędu uznać datę 5 maja 2010 roku, czyli datę rozprawy, w której uczestniczyła skarżąca, w sprawie z wniosku wierzycielki o stwierdzenie nabycia spadku po G. O., nie zaś rok 2009, w którym, jak wskazuje sama wnioskodawczyni, otrzymała ona pismo od wierzycielki z informacją o istnieniu zobowiązania jakie zaciągnęła matka, w którym niewątpliwie powzięła ona informację, że skład spadku jaki pozostawiła matka odbiega od jej wyobrażenia o nim. Zważyć wszak trzeba, że z wnioskiem o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po matce wnioskodawczyni wystąpiła dopiero w dniu 17 kwietnia 2012 roku, a zatem już po upływie rocznego terminu od momentu wykrycia błędu.

Argumentacja podniesiona w apelacji, wbrew oczekiwaniom skarżącej, nie podważa natomiast powyżej przedstawionej konkluzji, a skoro tak z natury rzeczy nie może prowadzić do osiągnięcia pożądanego przez nią rezultatu. Akcentując okoliczność, że już znacznie wcześniej, jeszcze przed upływem rocznego terminu do złożenia oświadczenia złożyła wierzycielce oświadczenie o wadach zobowiązania jakie zaciągnąć miała jej matka, skarżąca nie dostrzega, że wedle dyspozycji art. 1019 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 1019 § 2 k.c., uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku powinno nastąpić przed sądem. A skoro tak, ewentualne oświadczenia składane przez skarżącą w tym względzie wierzycielce pozostawać muszą bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, nawet jeśli istotnie zostały przez wnioskodawczynię złożone jeszcze

przed upływem terminu określonego w art. 88 § 2 k.c. Przepisy kodeksu cywilnego wprowadzają w tym względzie modyfikację w zakresie reguł ogólnych dotyczących wady oświadczenia woli w postaci błędu.

W kontekście przedmiotu niniejszego postępowania, którego celem jest jedynie weryfikacja czy wnioskodawczyni skutecznie uchyliła się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po zmarłej G. O., nie zaś przesądzenie czy umowa z jakiej wierzycielka wyprowadza swoje roszczenia jest ważna i rodzi określone zobowiązania, bez znaczenia pozostają również podnoszone w apelacji okoliczności dotyczące autentyczności podpisu matki wnioskodawczyni czy też jej zdolności kredytowej. Okoliczności te mogą być bowiem ewentualnie przedmiotem zainteresowania sądu w innym postępowaniu np. w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego.

Na uwadze mieć zaś należy, że konsekwencją bezskutecznego upływu przedmiotowego terminu jest wygaśnięcie prawa do uchylenia się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, nawet jeśli faktycznie niezachowanie terminu zastrzeżonego w art. 1015 § 1 k.c. nastąpiło pod wpływem błędu. W tym stanie rzeczy, trafną jest tym samym konkluzja Sądu I Instancji, że złożony przez wnioskodawczynię wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Reasumując, nie negując zatem rozżalenia wnioskodawczyni, uzasadnionego przywołanymi przez nią okolicznościami dotyczącymi sposobu życia matki i wypełniania przez nią obowiązków rodzicielskich, nie można jednak nie zauważyć, że przeszkodą do uwzględnienia złożonego przez nią wniosku jest jej własne zaniedbanie i brak należytej troski o własne interesy, wyrażające się w niezachowaniu zastrzeżonego ustawą terminu, nie zaś uchybienia ze strony Sądu I Instancji i jego niewłaściwa ocena zaistniałego stanu rzeczy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w punkcie 1. postanowienia na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Okręgowy w punkcie 2. postanowienia rozstrzygnął w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c., uznając, że wobec wspólnych interesów uczestników niniejszego postępowania, wyrażających się w dążeniu do ustalenia kręgu spadkobierców po zmarłej G. O. jak i równego stopnia ich zainteresowania wynikiem sprawy, nie zachodzą podstawy do odstąpienia od podstawowej zasady rozliczenia kosztów postępowania nieprocesowego, zgodnie z którą uczestnicy winni ponosić koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Konkluzja ta uniemożliwiała tym samym uwzględnienie wniosku uczestniczki – (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o zasądzenie na jej rzecz od apelującej wnioskodawczyni poniesionych przez nią kosztów postępowania apelacyjnego.